

Anonimizuota versija

Vertimas

C-206/19-1

Byla C-206/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2019 m. kovo 5 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Administratīvā rajona tiesa (Apylinkės administracinis teismas, Latvija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. vasario 28 d.

Pareiškėja:

SIA KOB

Atsakovė:

Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija (Maduonos savivaldybės administracinių skundų nagrinėjimo komisija)

<...>

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA

RĪGAS TIESU NAMS (Apylinkės administracinis teismas, kurio buveinė Rygoje)

SPRENDIMAS

Ryga, 2019 m. vasario 28 d.

Administratīvā rajona tiesa <...>

[Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo sudėtis] <...>

Per rašytinį procesą išnagrinėjęs SIA KOB pateiktą skundą, kuriuo siekiama, kad 2018 m. balandžio 6 d. *Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija* (Maduonos savivaldybės administracinių skundų nagrinėjimo komisija) Sprendimas Nr. 5/2018 <...> būtų pripažintas neteisėtu,

nusprendžia

Faktinės aplinkybės

[1] Pareiškėja SIA KOB yra Latvijos Respublikoje įregistruota komercinė bendrovė, kurios komercinė veikla – grūdų (išskyrus ryžius), ankštinių augalų ir aliejingųjų sėklų auginimas. VP, vienintelis pareiškėjos valdybos narys, turintis teisę vienas atstovauti bendrovei, yra Vokietijos Federacinės Respublikos pilietis. Pareiškėjos akcininkės, turinčios minėtos bendrovės akcijų, yra trys Latvijos Respublikoje įregistruotos kapitalo bendrovės: SIA FLAXAN 1, SIA RSSK ir SIA SARE 1, kurių akcininkai yra Vokietijos Federacinės Respublikos piliečiai. Tikrieji bendrovės SIA KOB ekonominės naudos gavėjai yra Vokietijos Federacinės Respublikos piliečiai VP ir ZT.

2018 m. sausio 10 d. SIA KOB sudarė nekilnojamojo turto pirkimo pardavimo sutartį dėl 8,10 ha sklypo įsigijimo.

Pagal *Likums „Par zemes privatizāciju lauku apvidos“* (Žemės kaimo vietovėse privatizavimo įstatymas) ir 2014 m. gruodžio 2 d. *Ministru kabineta noteikumi Nr. 748* «Noteikumi par darījumiem ar lauksaimniecības zemi» (Ministrų tarybos taisyklės Nr. 748 „Su žemės ūkio sklypais susijusių sandorių taisyklės“) nuostatas, pirkėjas per 30 dienų nuo sutarties sudarymo turi pranešti vietos institucijai apie sandorį, prašyti suteikti leidimą įgyti nuosavybės teisę į žemės sklypą ir pateikti visus reikiamus dokumentus.

Išnagrinėjusi pareiškėjo prašymą, *Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija* 2018 m. balandžio 6 d. sprendimu <...> atsisakė suteikti SIA KOB galimybę įgyti nuosavybės teisę į žemės ūkio sklypą.

Toks atsisakymas buvo grindžiamas aplinkybe, kad pareiškėjas nepateikė Sąjungos pilietybę patvirtinančio dokumento, kuriuo patvirtinamas oficialios kalbos mokėjimas bent B2 lygiu, t. y. neįvykdė Kaimo vietovėse esančios žemės privatizavimo įstatymo 28.¹ straipsnio pirmos pastraipos 2 punkto f papunktyje nustatytų reikalavimų.

Dėl šio atsisakymo pareiškėja *Administratīvā rajona tiesa* pateikė administracinį skundą, kuriame visų pirma prašė, kad būtų priimtas jai palankus administracinis aktas, t. y., sprendimas, kuriuo būtų leista SIA KOB įgyti nuosavybės teisę į žemės ūkio sklypą, ir, antra, kad 2018 m. balandžio 6 d. *Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija* sprendimas <...> būtų pripažintas neteisėtu.

Minėtam teismui pateiktame skunde SIA KOB tvirtina, kad Kaimo vietovėse esančios žemės privatizavimo įstatymo 28.¹ straipsnio pirmos pastraipos 2 punkto f papunktyje įtvirtintos Latvijos nacionalinės teisės nuostatos prieštarauja tarptautinės teisės nuostatomis, įtvirtintoms Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 18, 49 ir 63 straipsniuose ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 45 straipsnyje. Pareiškėjos teigimu, tai yra diskriminacija dėl pilietybės.

Atsakovė <...> ginčija šiuos reikalavimus ir tvirtina, kad SESV 345 straipsnyje numatyta, jog Europos Sąjungos sutartis ir Sutartis dėl Sąjungos veikimo jokių būdu nepažeidžia valstybių narių normų, reglamentuojančių nuosavybės sistemą. nes valstybės narės turi teisę savo nacionalinėje teisės sistemoje reguliuoti nuosavybės sistemą, įskaitant nuosavybės teisės į žemės ūkio paskirties žemę įgijimą ribojančių priemonių nustatymą siekiant įgyvendinti teisės aktų leidėjo nustatytą tikslą, kuriuo tenkinami, visų pirma, svarbūs visuomenės interesai. Atsakovės teigimu, apribojimai yra proporcingi ir nacionalinės teisės nuostatos neprieštarauja tarptautinės teisės nuostatomis.

Taikytinos teisės nuostatos

Sąjungos teisė

[2] SESV 18 straipsnyje nurodyta, kad Sutarčių taikymo srityje, nepažeidžiant jose esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

SESV 49 straipsnyje numatyta, kad draudžiama riboti vienos valstybės narės nacionalinių subjektų steigimosi kitos valstybės narės teritorijoje laisvę. Draudžiami ir apribojimai vienos valstybės narės nacionaliniams subjektams, įsisteigusiems kitos valstybės narės teritorijoje, steigti atstovybes, padalinius ar dukterines bendroves.

Įsisteigimo laisvė apima ir teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ją verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones, būtent bendroves ar firmas, apibūdintas 54 straipsnio antrojoje pastraipoje, tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios subjektams, ir laikantis kapitalui skirto skyriaus nuostatų.

SESV 63 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad pagal šiame skyriuje išdėstytas nuostatas uždraudžiami visi kapitalo judėjimo tarp valstybių narių bei tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių apribojimai.

Taip pat SESV 345 straipsnyje įtvirtinta, kad Sutartys jokių būdu nepažeidžia valstybių narių normų, reglamentuojančių nuosavybės sistemą.

Latvijos teisė

[3] Kaimo vietovėse esančios žemės privatizavimo įstatymo 28.¹ straipsnio pirmos pastraipos 2 punkte nustatyta, kad „šio įstatymo 28 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodyto sandorio šalys gali įgyti nuosavybės teisę tiek į žemės ūkio paskirties žemę, tiek į žemę, kurios pagrindinė naudojimo kategorija – žemės ūkiui skirta žemė, kuri nustatoma šiai naudojimo kategorijai skirtą paviršių palyginus su sandorio dalyku esančių plotų, priskiriamų kitoms žemės naudojimo kategorijoms, dydžiu arba su individualaus sklypo, esančio sandorio dalyku, plotu, kaip tokių žemių bendro turto dalį (toliau – „žemės ūkio paskirties žemė“), [jei] juridiniai asmenys atitinka visas toliau nurodytas sąlygas:

b) raštu patvirtina, kad jei ankstesniais ar einamaisiais metais už žemę buvo mokamos tiesioginės išmokos, žemė bus pradėta naudoti žemės ūkio tikslais per vienų metų laikotarpį nuo įsigijimo, užtikrindama naudojimo tęstinumą, o jei už žemę ankstesniais ar einamaisiais metais nebuvo mokamos tiesioginės išmokos – per tris metus, užtikrindama naudojimo tęstinumą;

d) gali nurodyti tikruosius ekonominės naudos gavėjus ir patvirtinti, kad visi jie atitinka visus šio įstatymo 28 straipsnio pirmos pastraipos 1 punkte nurodytus kriterijus;

e) visa atitinkamo juridinio asmens mokesčių skolų Latvijoje ar valstybėje, kurioje jis įsisteigęs, suma neviršija 150 EUR;

f) tais atvejais, kai akcininkas ar akcininkai, kurie kartu turi daugiau nei pusę balso teisę suteikiančių bendrovės akcijų, ir visi teisę atstovauti bendrovei turintys asmenys yra kitų Europos Sąjungos valstybių narių, Europos ekonominės erdvės valstybių ar Šveicarijos Konfederacijos piliečiai, turintys Sąjungos pilietybę patvirtinantį dokumentą ir dokumentą, kuriuo patvirtinamas oficialios kalbos mokėjimas bent B2 lygiu.“

Taigi tam, kad juridinis asmuo, kurio akcininkai ir atstovai yra kitos Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai, galėtų įgyti nuosavybės teisę į žemės ūkio paskirties žemę, turi pateikti su akcininkais susijusius registracijos dokumentus, patvirtinančius, kad jie yra Sąjungos piliečiai, ir dokumentus, kuriais patvirtinamas oficialios kalbos mokėjimas bent B2 lygiu.

Asmuo, turintis teisę atstovauti SIA KOB, yra jos valdybos narys, Vokietijos Federacinės Respublikos pilietis VP. Jis, kaip ir SIA KOB akcininkas ar akcininkai, kartu turintys daugiau nei pusę balso teisę suteikiančių akcijų, nagrinėjamoje byloje taip pat esantys Vokietijos Federacinės Respublikos piliečiais, turi pateikti Sąjungos pilietybę patvirtinantį dokumentą, ir dokumentą, kuriuo patvirtinamas oficialios kalbos mokėjimas bent B2 lygiu.

Procedūra siekiant gauti registracijos dokumentą, patvirtinantį Sąjungos pilietybę, reglamentuojama 2011 m. rugpjūčio 30 d. *Ministru Kabineta noteikumi Nr. 675 „Kārtība, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas Latvijas Republikā“* (Ministrų tarybos taisyklės Nr. 675 „Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių atvykimo į Latvijos Respubliką ir gyvenimo joje taisyklės“). Pagal

minėtų taisyklių 25 straipsnį, jei Sąjungos pilietis siekia gyventi Latvijos Respublikoje daugiau nei tris mėnesius, skaičiuojamus nuo jo atvykimo į šalį momento, jis turi užsiregistruoti [*Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Pilsionības un migrācijas lietu pārvalde* (Pilietybės ir migracijos reikalų tarnyba prie Latvijos Respublikos vidaus reikalų ministerijos)] ir gauti registracijos dokumentą.

Taigi pareiškėjos akcininkai, kartu turintys daugiau kaip pusę balsavimo teisę suteikiančių SIA KOB akcijų, ir visi teisę atstovauti šiai bendrovei turintys asmenys galėtų gauti Sąjungos pilietybę patvirtinantį dokumentą, jei siektų gyventi Latvijos Respublikoje daugiau nei tris mėnesius.

Savo ruožtu oficialios kalbos mokėjimas B2 lygiu pagal 2009 m. liepos 7 d. *Ministru kabineta noteikumi Nr. 733 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi“* (Ministru tarybos taisyklės Nr. 733 „Taisyklės dėl oficialios kalbos mokėjimo lygio ir jo nustatymo tvarkos siekiant vykdyti profesinę veiklą ar atlikti pareigas, gauti leidimą nuolat gyventi šalyje ir įgyti ilgalaikio Europos Sąjungos gyventojų statusą, bei valstybės mokesčio, mokėtino laikant oficialios kalbos žinių patikrinimo egzaminą) 17.4 punktą reiškia, kad asmuo gali bendrauti kasdienės ir profesinės veiklos klausimais, aiškiai suformuluoti ir pagrįsti savo nuomonę, skaityti ir suprasti įvairaus turinio tekstus, rengti profesinei veiklai vykdyti reikiamus dokumentus (pavyzdžiui, pažymas, apžvalgas, protokolus, ataskaitas, deklaracijas) ir išsamius tekstus asmeninėmis ir profesinėmis temomis, bei suvokti ir suprasti tekstus įvairiomis temomis, sakomus žodžiu ir natūraliu greičiu.

Priežastys, dėl kurių kyla abejonių dėl Europos Sąjungos teisės normų išaiškinimo

[4] SESV 49 straipsnyje Sąjungos piliečiams suteikta įsisteigimo laisvė apima jų teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos ir ja verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones tomis pačiomis sąlygomis, kokios įsisteigimo valstybės narės teisės aktuose yra nustatytos jos pačios subjektams. Pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 49 straipsniu siekiama kiekvienam valstybės narės piliečiui, kuris įsisteigia kitoje valstybėje narėje norėdamas vykdyti savarankiškai dirbančių asmenų veiklą, užtikrinti naudojimąsi tomis pačiomis kaip ir nacionalinių subjektų teisėmis ir draudžiama bet kokia iš nacionalinės teisės aktų kylanti pilietybe grindžiama diskriminacija, pavyzdžiui, įsisteigimo laisvės apribojimas (žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, 270/83, EU:C:1986:37, 14 punktą ir Sprendimo *Komisija / Belgija*, C-47/08, EU:C:2011:334, 80 punktą).

Nors SESV 354 straipsnis, kurį savo pastabose nurodė pareiškėja <...>, išreiškia Sutarčių neutralumo valstybėse narėse taikomos nuosavybės sistemos atžvilgiu principą, šis straipsnis nelemia, kad valstybių narių nuosavybės sistemoms būtų netaikomos pagrindinės SESV nuostatos (2013 m. spalio 22 d. Sprendimo *Essent*

ir kt., C-105/12–C-107/12, EU:C:2013:677, 29 ir 36 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija, ir 2017 m. gegužės 16 d. Nuomonės 2/15 (Laisvosios prekybos susitarimas su Singapūru), EU:C:2017:376, 107 punktas).

Taigi, nors šiuo straipsniu nekvestionuojama valstybių narių galimybė nustatyti nekilnojamojo turto įsigijimo tvarką numatant konkrečias priemones, taikomas sandoriams dėl žemės ūkio paskirties žemės ir miško žemės, tokiai tvarkai, be kita ko, taikoma nediskriminavimo taisyklė ir nuostatos dėl įsisteigimo laisvės ir laisvo kapitalo judėjimo (žr. 2003 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Ospelt ir Schlössle Weissenberg*, C-452/01, EU:C:2003:493, 24 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

2017 m. spalio 18 d. paskelbtas Komisijos aiškinamasis komunikatas dėl žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo ir Europos Sąjungos teisės (2017/C 350/05). Šio Komisijos komunikato 2 punkto a papunktyje numatyta, kad teisei įsigyti, eksploatuoti ar perleisti žemės ūkio paskirties žemę taikomas SESV 63 straipsnis, pagal kurį draudžiami bet kokie kapitalo judėjimo tarp valstybių narių apribojimai.

Savo ruožtu minėto Komisijos komunikato 3 punkto a papunktyje nurodomas žemės ūkio paskirties žemės specifinis pobūdis. Komisijos komunikate teigiama, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pripažino specifinį žemės ūkio paskirties žemės pobūdį ir savo sprendimuose dėl žemės ūkio paskirties nekilnojamojo turto įsigijimo pripažino kelis viešosios politikos tikslus, kaip antai toliau išvardytus, kurie iš esmės pateisina investavimo į žemės ūkio paskirties žemę apribojimus: išlaikyti tradicinį ūkininkavimo būdą žemės ūkio paskirties žemėje, kai ją valdo savininkas, ir užtikrinti, kad žemės ūkio valdas užimtų ir tvarkytų daugiausia savininkai, išsaugoti nuolatinę žemės ūkio bendruomenę ir skatinti racionalų turimos žemės naudojimą kovojant su spaudimu žemės rinkoje, išplėsti žemės valdas, kad jomis būtų galima naudotis ekonominiais pagrindais, užkirsti kelią spekuliacijoms žeme, išsaugoti žemės ūkio bendruomenes, išlaikyti žemės nuosavybės paskirstymą, suteikiantį galimybę plėtoti perspektyvius ūkius ir valdyti žaliąsias erdves ir kaimo vietas, skatinti racionalų turimos žemės naudojimą kovojant su žemės pereikvojimu, užkirsti kelią gaivalinėms nelaimėms ir palaikyti bei plėtoti gyvybingą žemės ūkį socialiniais ir žemės planavimo sumetimais (tai reiškia, kad žemės ūkio reikmėms skirta žemė turi būti naudojama būtent toms reikmėms ir tas naudojimas turi būti tęsiamas tinkamomis sąlygomis).

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas abejoja dėl Kaimo vietovėse esančios žemės privatizavimo įstatymo 28.¹ straipsnio pirmos pastraipos 2 punkto f papunkčio, pagal kurį juridiniai asmenys, kurių akcininkai ir atstovai yra kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, siekdami įgyti nuosavybės teisę į žemės ūkio paskirties žemę, privalo pateikti šių valstybių narių registracijos dokumentą, patvirtinantį, kad jie yra Sąjungos piliečiai, ir dokumentą, kuriuo patvirtinamas oficialios kalbos mokėjimas bent B2 lygiu.

Todėl reikia <...> pateikti klausimą Europos Sąjungos Teisingumo Teismui. Taip pat bylos nagrinėjimas stabdomas, kol bus priimtas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prejudicinis sprendimas.

Remdamasis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsniu, <...> *Administrativā rajona tiesa*

nusprendžia

Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

Ar pagal Sąjungos teisę, visų pirma SESV 18, 49 ir 63 straipsnius, draudžiami valstybės narės teisės aktai, kuriuose numatytas reikalavimas, kad juridiniai asmenys, kai jų akcininkas ar akcininkai, kartu turintys daugiau nei pusę atitinkamos bendrovės teisę balsuoti suteikiančių akcijų, ir visi jai atstovauti turintys teisę asmenys yra kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, tam, kad galėtų įgyti nuosavybės teisę į žemės ūkio paskirties žemę, turi pateikti registracijos dokumentą, patvirtinantį, jog tokie asmenys yra Europos Sąjungos piliečiai, ir dokumentą, kuriuo patvirtinamas oficialios kalbos mokėjimas bent B2 lygiu?

Sustabdyti administracinės bylos <...> **nagrinėjimą**, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priims sprendimą.

Ši nutartis galutinė ir neskundžiama.

<...>

DARBINS VERBINS